

LA FESTA COM A ESPECTACLE: UNA ANÀLISI DES DEL PUNT DE VISTA ECONÒMIC

DAVID CEBALLOS HORNERO

Universitat de Barcelona

«Festa» és un concepte que ens recorda que la celebració és una activitat humana que es mou entre l'organitzat i l'espontani. Organitzat perquè tota festa necessita d'un mínim de logística i de planificació, i espontani perquè respon a la transgressió de les regles. Aquesta espontaneïtat atrau un comportament col·lectiu de masses perquè la festa té un sentit de reunió social i transgressió que crida a una determinada irracionalitat en la que l'individu cedeix una part de la seva autonomia per retrobar-la en la comunitat.

L'organització de festes és d'interès per als poders o es presta al seu aprofitament. Al ser la festa un mitjà de manifestació social des de vincles de plaer i felicitat que propicien la construcció d'una comunitat, això ho tenen present els poders polítics i socioeconòmics perquè oficialitza un suport i un ordre de la reivindicació, i en definitiva permet fer-lo servir com a instrument d'acció de masses.

Aquesta acció de masses necessita, principalment, ser atractiva perquè les possibilitats d'ocupació del temps i la seva organització competeixen, de la mateixa manera que la intenció de l'ús de la festa, per diferents poders i interessos. Una competència que aviat va fer que la festa es concebés com a potencial espectacle d'atracció de masses. Ja hi ha

proves a l'antiga Roma i han seguit fins avui en dia, on per exemple la majoria d'espectacles esportius són poc més que una festa.

Un espectacle es defineix a partir de dos factors fonamentals: la congregació d'un públic nombrós i la capacitat de moure l'ànim dels presents. L'espectacle és l'instrument d'acció de masses per fer de la festa una imposició o difusió velada d'una cultura o un interès polític o socioeconòmic.

La festa com a espectacle rau en el divertiment del públic per tenir el seu favor, i com en l'època romana, durant tota la història s'ha estat fent servir per escalfar, dirigir o reafirmar un interès polític i / o socioeconòmic. Però l'èxit d'aquest tipus de festa depèn en gran mesura de la seva visibilitat i capacitat d'atracció, i això ens porta directament a l'objecte d'aquesta ponència, que és la part econòmica.

Com en l'antiga Roma, es competeix per fer (en el lèxic dels interessos que mou, en oferir a la comunitat) grans espectacles que al final es mesuren pels dies de durada i intensitat de les activitats que contenen, en termes més homogenis el cost econòmic (o en el lèxic dels interessos que mou, en l'impacte econòmic). Vull dir, no hi ha festa que sigui un gran espectacle que no sigui cara. Com les pel·lícules, una notícia que es divulga i atrau és que sigui la més cara de la Història.

L'anàlisi econòmica de la festa com a espectacle la farem des de dos components: el del cost de la pròpia activitat i el del cost de les infraestructures que requereix. Els romans ja ho coneixien i així els emperadors no només competien pels *ludi circenses* amb més animals, gladiadors..., sinó també per construir els teatres i amfiteatres més grans per poder acollir el major nombre d'assistents i ser els més ben recordats.

A partir d'aquest context, la tesi que defensaré és: la festa s'ha convertit en un espectacle, amb una funció no només de divertiment públic, sinó d'aprofitament d'influència del

poder a partir d'acció de masses. I com a conseqüència, la festa ha esdevingut un acte públic car, on la visibilitat dels diners abocats també són importants en la funció d'acceptació i acció de masses.

Miraré de defensar la meua tesi a partir de dues hipòtesis a provar:

1/ Si la festa és un espectacle públic car, ha d'atraure importants quantitats de finançament;. Aquesta hipòtesi la desenvoluparé a partir de l'anàlisi de la despesa pública en festes.

2/ Si la festa és un espectacle d'aprofitament de l'acció de masses, la seva organització ha d'acceptar el seu paper d'influència social i deixar-se organitzar, fet que desenvoluparé a partir de l'anàlisi econòmica de com es defensa políticament.

La primera hipòtesi la podem comprovar a partir de l'anàlisi de l'evolució de la despesa pública en el finançament d'activitats recreatives i culturals. A Espanya aquesta despesa es concentra principalment en els ens locals (Ajuntaments i comarques, principalment) i si s'analitza la seva evolució durant els anys de crisi (2007-2012). Es pot comprovar que en les activitats recreatives, de cultura i de religió, que agrupen des d'activitats esportives fins a les festes dels pobles, la despesa en mitjans de comunicació, festes i esports no ha variat gaire (i fins i tot en alguns ha pujat, com els serveis recreatius i esports) en aquest període, mentre que la despesa cultural ha caigut més del 10%.

Una altra dada que referenda aquesta hipòtesi és que la despesa social que més ràpidament s'ha recuperat, en l'àmbit local, són les subvencions a entitats i associacions de tipus cultural i esportiu.

Per tant, s'observa un important i continu suport econòmic del finançament públic a les festes, mostra de l'interès polític. Aquest finançament públic es justifica perquè les festes cada vegada han de competir més pel seu nombre creixent i la voluntat d'exhibir una activitat major .

La segona hipòtesi, mesurada a partir de la defensa política de la festa, per al cas espanyol, per exemple (tot i que no sigui traslladable totalment a Catalunya) és visible el suport pressupostari a la festa taurina, malgrat que molt ajuntaments i àrees geogràfiques han adoptat una legislació contrària al maltractament d'animals. No obstant això, cada any surten més de 500 milions d'euros per finançar aquesta festa, que també té reservat un espai televisiu de gran projecció.

A partir d'aquest exemple, és fàcil imaginar-se altres exemples més locals de suport a determinades tradicions amb un fort suport econòmic, tant en infraestructures especialitzades com en difusió mediàtica, per atraure més interès i més gent per voluntat expressa dels poders públics. Això suposa que el caire espontani de la festa es relega a fi que el poder o l'interès polític pugui tenir el seu instrument d'acció de masses.

Per tant, del detall d'aquestes dues hipòtesis i la seva validació a partir de dades empíriques, es conclou que des del punt de vista econòmic, la festa s'ha convertit en un espectacle, amb una funció no només de divertiment públic, sinó d'aprofitament d'influència del poder a partir d'acció de masses. I com a conseqüència, la festa ha esdevingut un acte públic car, on la visibilitat dels diners abocats també són importants en la funció d'acceptació i acció de masses.